

Innspill til statsbudsjettet 2025 fra FIN, innovasjonsselskapene

I omstillingen av Norge har innovasjonsselskapene en sentral rolle. De utgjør en innovasjonsinfrastruktur som kobler sammen gründere, etablert næringsliv, forskning/akademia og kapital for å utvikle fremtidens næringsliv.

Norge og verden står overfor en formidabel omstilling de kommende årene. Det haster å få utviklet og iverksatt gode løsninger på klimakrisen, tilpasse oss en aldrende befolkning og øke digitaliseringen. Regjeringen har lansert en rekke strategier og vi venter på flere stortingsmeldinger. Vi skal bli verdens beste land å starte og drive virksomhet i, verdens mest digitaliserte land innen 2030 og kunnskapen skal tas raskere i bruk. Regjeringens ambisjoner følges ikke opp i tiltakene i budsjettet.

I budsjettet foreslås en ytterligere nedbygging av det norske innovasjonssystemet og den innovasjonsinfrastrukturen som bistår bedrifter med kunnskap og kompetanse, kapital og kunder på deres vekstreise. Vi ber Stortinget prioritere investeringer som gir økt tempo og bedre samarbeid gjennom en hel verdikjede fra FoU, til oppstart, skalering og eksport. Slik vil vi få flere nye, grønne løsninger ut i markedet på både kort og lengre sikt.

Styrking av Innovasjon Norges arbeid og ordninger rettet mot gründere - Kap. 2421 post 50

Regjeringen har foreslått å bevilge 52 mill. kr. i friske midler til Innovasjon Norges innsats for oppstartsbedrifter. Det virker som om 27 mill. kr. av disse midlene skal benyttes for at det offentlige skal utvikle og senere drifte oppgaver som allerede ivaretas i dag. Siva-inkubatorene og klyngene jobber med utvikling av økosystemer i hele landet, involvering av kapitalmiljø og å bygge opp internasjonaliserings- og skaleringskompetanse hos oppstartsbedrifter.

Vi mener det er ineffektivt bruk av offentlige midler å bygge opp nye strukturer internt i virkemiddelapparatet fremfor å styrke eksisterende innovasjonsstruktur gjennom Sivas inkubasjonsprogram og klyngeprogrammet, hvor midlene kan settes i arbeid med en gang. Samtidig foreslår regjeringen å redusere støtten til både Sivas inkubasjonsprogram og til klyngeprogrammet.

Vi ber komiteen i sine merknader presisere at staten ikke bør ha doble og konkurrerende ordninger og at staten bør ha en tydelig og forutsigbar strategi for ansvars plassering av virkemidler. Det er ineffektivt å bruke ressurser på å bygge opp nye tilbud i virkemiddelapparatet som allerede er ivaretatt. En bedre bruk av midlene er å øke rammene i de eksisterende tilbudene.

Det har de siste årene vært arbeidet med en virkemiddelgjennomgang som har til hensikt å forenkle det næringsrettede virkemiddelapparatet og gjøre det mer oversiktlig for bedrifter. «En vei inn»/ Virkemiddelgjennomgangen må sikre en tydelig rollefordeling som ikke gir duplisering av oppgaver og som gjør at bedriftene vet hvor de skal henvende seg for å få bistand på sin vekstreise.

Flere grønne bedrifter fra forskning - Kap. 920 Norges forskningsråd post 70 Tilskudd til næringsrettet forskning

OECD og flere utredninger har slått fast at Norge har et stort uutnyttet potensial for å realisere flere oppstartsbedrifter fra forskningsresultater. Forskningsbaserte bedrifter er risikoutsatte og har ofte en lang vei til markedet. Til gjengjeld har disse bedriftene en stor innovasjonshøyde og skaleringspotensial. Dette er de bedriftene vi skal leve av i fremtiden, og som kan skape mange nye arbeidsplasser og nye bærekraftige løsninger.

For å lykkes med kommersialisering fra forskning, er det behov for noen som kan systematikken rundt bedriftsetablering og kommersiell drift, har investornettverk og kan hjelpe de mest lovende forskningsresultatene og senere oppstartsselskapene til markedet. Denne spesialiserte kompetansen, kjent som «teknologioverføring», bistår med å ta kunnskapsbaserte innovasjoner fra forskningsmiljøene over i kommersiell virksomhet eller til smarte løsninger i offentlig sektor.

I 2023 ble det gjort endringer i ordningen for kommersialisering fra forskning. En konsekvens av omleggingen har vært mindre støtte til de miljøene som arbeider med å ta forskningen i bruk i form av nye bedrifter og kraftig reduksjon i aktivitetsnivå sammenlignet med tidligere. Det haster å snu denne utviklingen. Å etablere forskningsbaserte bedrifter er langsiktige prosesser, hvor vi må jobbe systematisk.

For å møte Norges behov for omstilling, verdiskaping og etablering av nye næringsområder, foreslår vi at det settes av 160 mill. kr. til ordningen for tidligfase teknologioverføring i Forskningsrådet.

Styrke tilgang på tidligfasekapital - Kap. 952 Investinor post 50 Risikokapital og post 95 Kapitalinnskudd

Regjeringen har foreslått å bevilge 0 kr. til både Investinor og Nysnøs fonds- og investeringsmandater. Oslo Economics kapitalanalyse fra 2023, slår fast at Norge har et omfattende behov for mer kapital i de tidligste fasene av et selskaps utvikling. Dette rammer særlig unge vekstbedrifter med stort verdiskapende potensial, typisk forskningsbaserte bedrifter med lange utviklingsløp.

Vi foreslår en bevilgning til Investinors mandater som minimum tilsvarer nivået for 2024, dvs. 150 mill. kr. Bevilgningen er kritisk for å utløse private investeringer, sikre skalering av fremtidige eksportbedrifter og bygge opp det norske risikokapitalmiljøet.

Kraftigere katapulter for konkurransekraft og klima - Kap. 2426 Siva SF post 71 Tilskudd til testfasiliteter

I samarbeid med Norges fremste industrimiljø legger ordningen Norsk katapult til rette for etablering og utvikling av industrinære testarenaer. I sentrene får bedriftene enkelt tilgang til utstyr og kompetanse, slik at de kan teste nye løsninger og få dem raskere ut i markedet.

Det er etablert fem bransjespesifikke testsentre i tillegg til åtte noder/testsentre i distriktene. Sentrene tilgjengeliggjør utstyr og teknologi til en verdi som er ti ganger større enn det offentlige bidraget. Over 1 400 benyttet seg i 2023 av kompetanse- og tjenestetilbud fra katapultene.

I forslaget til statsbudsjettet legges det til grunn en videreføring av dagens økonomiske ramme for katapultordningen. Det vil begrense mulighetene for å utvikle sentre med stort investeringsbehov, ikke

gi handlingsrom for investeringer i de åtte nodene og heller ikke gi rom for å etablere en helsekatapult.

Vi foreslår en total bevilgning på 600 mill. kr. til testfasiliteter. Midlene bør gå til en forsterket satsing inn mot grønn skipsfart, flytende havvind, hydrogen og muliggjørende teknologier. Videre til utstyrsinvesteringer i de åtte sentrene i distriktene og til etablering av en helsekatapult.

Benytte modne klynger for omstilling, skalering og eksport - Kap. 2421 Innovasjon Norge post 71 Innovative næringsmiljøer

Klyngeprogrammet har blitt kraftig redusert de siste årene. Programmet har vært finansiert over budsjettene til både Nærings- og fiskeridepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet. I årets budsjett er det foreslått at sistnevnte trekker seg helt ut av programmet. Delprogram for modne klynger har ikke blitt bevilget midler siden 2021. Gjennom delprogram for modne klynger, kunne klynger som er ute av den 10-årige driftsperioden i klyngeprogrammet, søke om å ha prosjekter for omstilling av ulike industrier, skalering og eksport.

Klyngene trekkes frem som viktige for å nå regjeringens ambisjoner i ulike veikart og strategier. De modne klyngene er sentrale for høy måloppnåelse. De har over tid bygget bred erfaring og kompetanse, har sterke nettverk internasjonalt, egne skaleringsprogrammer og har koordinert flere omstillingsprosjekter for industrien. Norge har sterke modne klynger innen grønn energiomstilling, helse- og velfersteknologi og muliggjørende teknologier.

Vi foreslår en bevilgning på 50 mill. kr. i friske midler til delprogram for modne klynger for at klyngene kan søke om å gjennomføre prosjekter som bidrar til å nå nasjonale ambisjoner innen grønn industriell omstilling, helse, digitalisering og muliggjørende teknologier samt eksport.

Vennlig hilsen,

Trine Ellingsen
daglig leder, FIN